

РОЗДІЛ IV. ТВОРЧИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА

УДК 792.8

А. В. Гордій

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

СУЧАСНЕ МОЛОДІЖНЕ ТАНЦЮВАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ТА СПЕЦИФІКА ЙОГО ВИКЛАДАННЯ НА ПРИКЛАДІ ХІП-ХОП ТАНЦЮ

У статті висвітлюються актуальні проблеми сучасного танцювального мистецтва молоді та особливості його викладання на прикладі танцю хіп-хопу. Підкреслюється, що під час тренування хіп-хоп-педагог повинен зосередитися на таких компонентах танцювальної освіти: основи гімнастики, акробатики, сучасні танцювальні техніки; формування знань анатоми-фізіологічних основ активної рухової активності людини; формування особливих технічних навичок та вмінь для виконання хіп-хопових композицій, основних рухів; основи психології танцювальних видів спорту; виявлення індивідуальних особливостей учнів; розвиток мотивації для творчої та спортивної діяльності, спортивні навички (гнучкість м'язів, швидкість рухів, контроль тіла, спритність, витривалість); посилення фізичного та психічного здоров'я, покращення загальної фізичної підготовки танцюристів; сприяння запобіганню асоціальної поведінки студентів у умовах клубної спільноти; залучення студентів до здорового способу життя, відмова від шкідливих звичок; формування здатності протистояти їм; розвиток самоврядування в команді; виховання спортивного характеру, здатність до емоційного самоконтролю та саморегуляції поведінкових реакцій; залучення студентів до вивчення історичного фону та особливостей культури хіп-хопу.

Ключові слова: *молодь, танцювальне мистецтво, сучасне молодіжне танцювальне мистецтво, танець хіп-хоп, хіп-хоп-педагог.*

Постановка проблеми. За останні роки інтерес до сучасного вуличного танцювального мистецтва в молодих людей зріс у багато разів. Крім того, цей напрям стає все більш привабливим і для професійних хореографів. Відкривається величезна кількість шкіл і студій по всьому

світові, розвиваються нові танцювальні стилі. Тенденція зростання зберігається й підкріплюється засобами масової інформації: проводиться все більша кількість танцювальних фестивалів (у тому числі на міжнародному рівні) і шоу-програм; створена ціла індустрія з виробництва відео-уроків; сучасний кінематограф також звертає увагу на сферу танцювального мистецтва; з кожним днем з'являються все нові аспекти й деталі, гідні глибокого вивчення, деталізації та розвитку.

Аналіз актуальних досліджень. На жаль, в нашій країні субкультура хіп-хоп танцю вивчена недостатньо. Можливо, це пов'язано з тим, що вона не так давно стала частиною масової культури (приблизно з 1990-х років). Тому на українській та російських мовах досліджень на цю тему практично немає. Танець в Україні розвивався помітно повільніше, ніж в інших країнах. Взагалі, про нього чули в основному у великих містах, але з виходом на VHS фільмів Break Dance 1, Break Dance 2, радянських фільмів «Танці на даху», «Кур'єр» багато самоучок отримали можливість копіювати рухи і трюки у героїв фільмів.

На сьогодні хіп-хоп танець розглядається науковцями в контексті розвитку здорового способу життя молоді (В. Супоненкова [6]), його впливу на організм людини (М. Власова [1]). В. Толстун [7] вивчав актуалізацію танцю хіп-хоп у хореографічному просторі європейських країн. Д. Садикова [5], Е. Тюріна [8], В. Нікітіна [4] зосередили увагу на питанні хіп-хопа у просторі сучасної культури. А. Неунилов [3] та М. Воскресенська [2] досліджували вплив хіп-хопу на соціалізацію молоді та його роль у житті сучасної молоді.

Мета статті – висвітлити актуальні проблеми сучасного танцювального мистецтва молоді та особливості його викладання на прикладі танцю хіп-хопу

Виклад основного матеріалу. Танець у стилі хіп-хоп – феномен, де розмиті правила й обмеження. Яскравою рисою цього спрямування є його характер, акторська складова та драматизм. Оскільки особливості хіп-хоп культури пов'язані з діями на відкритих територіях, у парках, на спортивних майданчиках, вона стала своєрідною альтернативою молодіжним бандам злочинного характеру. Їх замінили танцювальні «битви» – баттли. Хіп-хоп показує найкращі якості виконавця у формі танцювального протистояння [3].

Зрозуміло, що дане мистецтво – це явище й наслідок глобалізації. Мультитехнічність і відкритість хіп-хопу для експериментів та імпровізації сьогодні викликають серйозну проблему його класифікації за стилями й напрямками. У виконанні деяких технік є сусідами і природність і неприродність людської біомеханіки. Базовими рухами в хіп-хопі є розслаблений корпус танцюриста, тримання тіла, за відсутності напруги й витягнутості вгору, спрямованість рухів у підлогу, напівзігнуті ноги. Основою для танцю є кач – це погойдування корпусом вперед-назад або з боку в бік, коли корпус як би «виштовхується» на кожен музичний біт, і

при цьому ноги виконують пружні рухи. «Качати» можна вгору й униз. Важливим принципом руху також є свобода положення ноги на відміну від відомого правила виворітності ніг, покладеного в основу класичного танцю. Принцип поліцентрії в хіп-хопі заснований на сегментації тіла й руху одночасно в декількох напрямках. До того ж, різні частини тіла можуть рухатись у різних ритмах (принцип поліритму) [8].

Зовні танцюристів хіп-хопу легко виділити з натовпу. Незважаючи на мінливу моду цієї культури, в цілому вона має низку характерних особливостей.

Одяг вільний, комфортний, зазвичай спортивного стилю: футболки, майки баскетбольної тематики; лижні, насунені на брови шапки; куртки й толстовки з капюшонами; приспущені широкі штани й шорти; кросівки й бейсболки (як правило, з прямими козирками) відомих марок (наприклад, Tribal, Reebok, Adidas, Nike).

Науковцями доведено, що хіп-хоп танець – дуже цікаве явище, оскільки неможливо однозначно сказати, спорт це або мистецтво. Швидше за все, це якийсь синтез спорту й мистецтва. Він знаходиться на межі цих понять, бо є специфічним видом фізичної та інтелектуальної активності, яку здійснюють з метою змагання, а також цілеспрямованою підготовкою до них шляхом розминки, тренування, в поєднанні з відпочинком, прагненням поступового покращення фізичного здоров'я, підвищення рівня інтелекту, отримання морального задоволення, поліпшення особистих, групових і абсолютних рекордів, слави, вдосконалення власних фізичних можливостей і навичок [1].

Але, з іншого боку, хіп-хоп – це не просто фізичні вправи під музику, а й танець, націлений на задоволення духовних потреб людини. У тому числі любові до прекрасного, створення художнього образу. Він нерозривно пов'язаний із музикою, з людським тілом, слухняний душі й розуму, має необмежені можливості вдосконалення. Представники хіп-хопу, незалежно від їх власних культурних передумов, шанобливо ставились і ставляться до всіх інших сучасних танцівників. Танцюрист із будь-якого куточка світу поєднує власну культурну ідентичність із глобальною культурою хіп-хопу.

Зауважимо, що стрімка поява вуличних танців та їх поширення в Україні поставили нові задачі щодо підготовки танцівників і тренерів цього напрямку та її особливостей, спираючись на нюанси хіп-хоп культури. Наслідком переходу до даного напрямку стала поява ознак, притаманних спортивній діяльності, а саме: змагальна діяльність і система підготовки спортсменів. У цих умовах, в силу високих тренувальних і змагальних навантажень, рівень пропонованих вимог до фізичної підготовки спортсменів-танцюристів значно зріс.

Таким чином, такий стрімкий перехід на «нові рейки» викликав багато труднощів у системі підготовки, а також у пошуку нових засобів і методів у тренувальному процесі. При цьому врахування цього

навантаження, а також розробки системи розвитку й виховання фізичних якостей у літературі немає. На сьогоднішній день тренери спираються тільки на досвід таких суміжних видів спорту при виборі засобів і методів для побудови тренувального процесу, як: фітнес-аеробіка, акробатика, художня гімнастика тощо.

Однак, хіп-хоп розглядається як поліструктурний технічно складний емоційний вид танцю, основу якого становить виконання танцівниками під музику багатостильової композиції з використанням складно координаційних елементів. З точки зору параметрів навантаження й режиму енергозабезпечення танцівник виконує танець високої інтенсивності в аеробно-анаеробному режимі. Змагальна композиція включає велику різноманітність різноритмічних рухів на трьох рівнях (низькому, середньому, високому) тренувальних навантажень [1].

Також під час підготовки великої уваги заслуговує вивчення власне емоційної складової хіп-хопу, яка ґрунтується на вивченні історії культури, природи походження базових рухів, стилістики одягу, традицій та особливостей музичного супроводу, мети й сили від хіп-хоп культури до людства [2].

Закцентуємо увагу на тому, що доцільність і необхідність розробки справжньої освітньої програми обумовлена її соціально-освітньою значимістю в аспекті комплексного підходу до процесу розвитку особистості танцівника з формування здорового способу життя; задоволення освітніх, інтелектуальних потреб; розвитку загальнокультурних здібностей (творчих, комунікативних, компенсаторних, профорієнтаційних, дозвіллевих), стимуляції творчої діяльності, бажання вчитися рухатись і танцювати [6].

Відтак, підготовча програма повинна включати інтеграційний підхід до організації танцювальної діяльності в процесі освоєння стилю сучасного танцю, як синтезу танцю, спорту та духовної моралі.

Отже, основними складовими підготовки повинні бути: створення умов для реалізації інтересу до сучасних танців; формування прагнення підлітка до здорового способу життя через освоєння сучасних стилів танців; спрямованість на практичну діяльність: усі теоретичні знання, включені до змісту програми, апробуються у творчій практиці, перетворюються на пізнавальний, комунікативний, соціальний досвід самореалізації в різних сферах танцювальної діяльності; засвоєння інформації, що сприяє орієнтації в області спорту, мистецтва й базису хіп-хоп культури. Форми організації освітньо-виховного процесу – поєднання групових та індивідуальних занять, що в результаті приведе до формування соціально активної особистості в умовах клубної спільності засобами занять сучасним танцем.

У результаті аналізу наукової літератури можемо стверджувати, що під час тренувань тренер із хіп-хопу повинен акцентувати увагу на такі складові танцювального виховання: основи гімнастики, акробатики, техніки сучасного

танцю; формування знань анатомо-фізіологічних основ активної рухової діяльності людини; формування спеціальних технічних умінь і навичок виконання хіп-хоп композицій, базових рухів; основи психології танцювального спорту; виявлення індивідуальних особливостей вихованців; розвиток мотивації до творчої та спортивної діяльності, спортивних здібностей (гнучкість м'язів, швидкість рухів, контроль за тілом, спритність, витривалість); зміцнення фізичного та психічного здоров'я, вдосконалення загальної фізичної підготовки танцівників; сприяння профілактики асоціальної поведінки учнів в умовах клубної спільності; залучення учнів до здорового способу життя, відмови від згубних звичок; формування вміння протистояти їм; розвиток самоврядування в колективі; виховування спортивного характеру, здатності до емоційного самоконтролю та саморегуляції поведінкових реакцій; залучення учнів до вивчення історичного підґрунтя та особливостей хіп-хоп культури [4].

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Таким чином, навчаючись подібним чином, танцівники зможуть опанувати достатнім рівнем знань, умінь, навичок за профілем діяльності, необхідних для подальшого продовження професійної освіти; виробити правильну поставу, легкі гарні рухи, ходу; удосконалити свої фізичні дані, психомоторні здібності; розвивати художній смак, пізнавальну активність, музично-творчі здібності; свідомо ставитися до свого кола оточення; мати потребу в постійному вдосконаленні та прагненні до творчої самореалізації; будуть орієнтовані на моральні загальнолюдські цінності; опанують цивілізовані норми міжособистісного спілкування й соціальної поведінки, а також зможуть розвивати такі якості, як: працьовитість, завзятість, дисциплінованість, пунктуальність, відповідальність за колектив тощо.

На подальше вивчення заслуговують питання актуалізації танцю хіп-хоп у хореографічному просторі сучасної культури нашої країни та європейських країн.

ЛІТЕРАТУРА

1. Власова М. А. Хип-хоп танцы и их влияние на организм человека / М. А. Власова // Проблемы физической культуры, спорта и туризма в свете современных исследований и социальных процессов : сборник трудов Международной научно-практической конференции. – 2017. – С. 219–223.
2. Воскресенская М. А. Роль хип-хоп культуры в жизни современной молодёжи / М. А. Воскресенская // Диалог цивилизаций: Восток – Запад : материалы XVII научной конференции студентов, аспирантов и молодых учёных. – 2016. – С. 24–31.
3. Неунылова А. С. Влияние субкультуры хип-хоп на социализацию молодежи / А. С. Неунылова // Гуманитарии в современном мире, или почему шутка про то, что выпускники гуманитарных факультетов работают только в McDonald's, - заблуждение : материалы научной конференции студентов, аспирантов и молодых ученых, 2015. – С. 35–40.
4. Никитина В. Г. Инновационные стратегии в развитие идеология культуры хип-хопа / В. Г. Никитина // Модернизация российского общества и подготовка кадров для отрасли культуры и искусств : материалы Международной научно-практической

конференции, посвященной 45-летию Казанского государственного университета культуры и искусств: в 3-х частях. – Казань, 2014. – С. 246–251.

5. Садыкова Д. А. Хип-хоп в пространстве современной культуры / Д. А. Садыкова // Омский научный вестник. – 2013. – № 5 (122). – С. 236–238.

6. Супоненкова В. А. Хип-хоп танцы в развитии здорового образа жизни молодежи / В. А. Супоненкова // ОБЖ: Основы безопасности жизни. – 2016. – № 7. – С. 12–14.

7. Толстун В. В. Актуализация танца хип-хоп в хореографическом пространстве европейских стран / В. В. Толстун // Санкт-Петербургский образовательный вестник. – 2016. – № 3 (3). – С. 16–18.

8. Тюрина Э. А. Хип-хоп как субкультура, спорт и искусство / Э. А. Тюрина // Современный танец: дискурс и практики : сборник статей. – Екатеринбург, 2017. – С. 109–124.

РЕЗЮМЕ

Гордий А. В. Современное молодежное танцевальное искусство и специфика его преподавания на примере танца хип-хопа.

В статье раскрываются проблемы современного молодежного танцевального искусства и особенности его преподавания на примере танца хип-хопа. Отмечается, что в последние годы интерес к современному искусству уличного танца у молодежи вырос. Кроме того, это направление становится все более привлекательным для профессиональных хореографов. Появляется огромное количество школ и студий по всему миру, разрабатываются новые стили танцев.

Танец в стиле хип-хоп – это явление, когда правила и ограничения размыты. Яркой особенностью этого направления является его характер, актерская составляющая и драма. Поскольку особенности хип-хоп-культуры связаны с действиями на открытых площадках, в парках и на спортивных площадках, она стала своего рода альтернативой молодежным преступным бандам. Их заменили танцевальные битвы. Хип-хоп показывает лучших исполнителей в форме танцевального конкурса.

Доказано, что танец хип-хопа – очень интересное явление, поскольку нельзя однозначно сказать, является ли это спортом или искусством. Скорее всего, это синтез спорта и искусства. Он расположен на границе этих концепций, так как это особый тип физической и интеллектуальной деятельности, который проводится в целях конкуренции, а также целенаправленная подготовка к нему путем разминки, обучения, в сочетании с отдыхом, стремление к постепенному улучшению физического здоровья, повышение уровня интеллекта, получение морального удовлетворения, улучшение личных, групповых и абсолютных записей, слава, улучшение собственных физических способностей и навыков.

Подчеркивается, что во время обучения учитель хип-хопа должен сосредоточиться на следующих компонентах танцевального образования: основах гимнастики, акробатики, современных танцевальных техник; формирование знания анатомических и физиологических основ активной двигательной активности человека; формирование специальных

технических навыков и навыков для исполнения хип-хоп-композиций, основных движений; основы психологии танцевальных видов спорта; выявление индивидуальных особенностей учащихся; развитие мотивации творческой и спортивной деятельности, спортивные навыки (гибкость мышц, скорость движений, контроль тела, ловкость, выносливость); укрепление физического и психического здоровья, улучшение общей физической подготовки танцоров; содействие предотвращению асоциального поведения студентов в условиях клубного сообщества; участие студентов в здоровом образе жизни, отказ от вредных привычек; формирование способности противостоять им; развитие самоуправления в команде; воспитание спортивного характера, способность к эмоциональному самоконтролю и саморегуляции поведенческих реакций; привлечение студентов к изучению исторического фона и особенностей хип-хоп культуры.

Ключевые слова: *молодежь, танцевальное искусство, современное молодежное танцевальное искусство, танец хип-хоп, хип-хоп-педагог.*

SUMMARY

Hordii A. Contemporary youth dance art and the specifics of its teaching on the example of hip-hop dance.

The article reveals the issues of contemporary youth dance art and the specifics of its teaching on the example of hip hop dance. It is noted that in recent years, the interest in modern street dance art in young people has grown. In addition, this direction is becoming more and more attractive for professional choreographers. A huge number of schools and studios around the world opens, new dance styles are being developed.

Dance in the hip-hop style is a phenomenon where the rules and restrictions are blurred. A vivid feature of this direction is its character, actor's component and drama. Since the features of hip-hop culture are related to actions in open areas, in parks, and at sports grounds, it has become a kind of alternative to youth criminal gangs. They were replaced by dance battles. Hip-hop shows the best performers in the form of a dance contest.

It is proved that a hip-hop dance is a very interesting phenomenon, since it is impossible to say unequivocally whether it is sport or art. Most likely, it is a synthesis of sports and arts. It is situated at the border of these concepts, as it is a specific type of physical and intellectual activity that is conducted for the purpose of competition, as well as purposeful preparation for it by warming-up, training, in conjunction with rest, the desire for gradual improvement of physical health, raising the level of intelligence, obtaining moral satisfaction, improving personal, group and absolute records, glory, improvement of one's own physical abilities and skills.

It is stressed that during training, the hip-hop teacher should focus on the following components of dance education: the basics of gymnastics, acrobatics, modern dance techniques; formation of knowledge of anatomical and

physiological bases of active motor activity of a person; the formation of special technical skills and skills for performing hip-hop compositions, basic movements; the basics of psychology of dance sports; identification of individual peculiarities of students; development of motivation for creative and sports activities, sports skills (flexibility of muscles, speed of movements, body control, agility, endurance); strengthening of physical and mental health, improvement of general physical training of dancers; promoting the prevention of asocial behavior of students in conditions of club community; involvement of students in a healthy way of life, rejection of harmful habits; formation of the ability to withstand them; development of self-government in the team; education of a sports character, ability to emotional self-control and self-regulation of behavioral reactions; involvement of students in the study of historical background and the features of hip-hop culture.

Key words: *youth, dance art, Contemporary youth dance art, hip-hop dance, hip-hop teacher.*